

הצבי והצדק

יורל ע"י מוסדות קוסון בארצות
בנשיאות אדמו"ר שליט"א

בני ברק - נבעה ואב

מוכון בני שלשים

גליון מס' 26 • שנה א'

בס"ד • פרשת ראה תשפ"א

דברי תורה מאת ח"כ אדמו"ר שליט"א

כדקדקני במתני' [מגילה ט:]: אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלים לפניו מן החומה, וז"ש ולא ככל אשר אנתנו עושים היום איש ככל הישר 'בעיניו', לא כמעשינו היום שגם אם אין עיניו רואות המושכן שרי לאכול בשר קדשים.

כי אם במקום אשר יבחר ד' באחד שבטיך שם תעלה וגו'. במקום"ם אש"ר יבחר" הו"ה גימ' מזבח"ם אבנ"ם תעשה". רמז למה שפירש"י ב'פ' שופטים עה"פ לא תקים לך מצבה, דמצבה שהיא של אבן אחת נאסרה, אבל מזבח אבנים צוה לעשות.

אשר יבחר ד' באחד שבטיך. פירש"י בחלקו של בנימין, וכן פירשו כל המפרשים והוא מספרי, אבל בבעה"ט כתב שבטי"ך בגימטריא שב"ט יהודה"ה עיי"ש. ויש להביא סמך לדבריו שכן כתב בפרשת ויחי דן ידיו עמו כאחד שבטי ישראל (בראשית מט טז) ופירש"י 'אחד' היינו כמיוחד שבשבטים הוא דוד שבא מיהודה, ושם כתב בעה"ט כאחד"ע עם התיבה עולה כדו"ד עיי"ש. וכן י"ל כאן באחד שבטיך, באחד"ע עולה בדו"ד.

כי ירחיב ד"א את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאווה נפשך לאכל בשר וגו'. פרש"י למדה תורה דרך ארץ שלא יתאוה אדם לאכל בשר אלא מתוך רחבת ידים ועושר, והוא בברייתא (חולין פד). וצ"ב איך שייך ציווי שלא יתאוה הלא הוא דבר שבלבו של אדם, וי"ל הכונה שימודד אדם אכלו ויוציא פחות מ כדי פרוסתו ואל יפריז כדי שלא יגרו עי"ז לידי תאוה מאכלים שהם יותר מכפי כחו ועשרו. וז"ש למדה תורה דרך ארץ שלא יתאוה וכו' היינו שלא יביא את עצמו לידי תאוה בשר אלא בשעה שיש לו הרחבה ועושר.

רק חזק בלבתי אכול הרם. מה שהזכיר כאן חזקו מה שלא נאמר בשום מצוה בתורה איכא

והלא הי"א אורוים והברכות נאמרו לכל ישראל ולא רק לששה שבטים. וי"ל כונת הענין להורות שברגע חדא יכול להתהפך מברכה לקללה וכ"ש מקללה לברכה ואינו אלא ענין של החלפה שהקב"ה מחליף וממתיק הדינים ומתהפכים לברכה כי בשורש הדינים שורים חסדים, וכדרך שפירשו עה"פ כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו (תהלים קג יב), פ' ברגע חדא כדרך שאדם הופך פניו מרוח מזרח לרוח מערב, וז"ש ברכתא וחילופה פ' שאין הקללה רע בעצם אלא חילוף הברכה ובקל אפשר לאדם להחזיר פניו להטיב עצמו ולהפוך הקללה לברכה כמו"ש (להלן גג ו) ויהפוך ד"א לך את הקללה לברכה.

לשכנו תדרשו ובאת שמה. פירש"י זה משכן שילה, (ספרי), "ל רמז שמה" גי' שיל"ה.

לשכנו תדרשו ובאת שמה. צ"ב דפתח ב'ל רבים תדרשו וסיים ביחיד ובאת שמה. וי"ל רמז למ"ש חז"ל (ויק"ר ב' א') אלף בני אדם נכנסין למקרא יוצא מהן מאה למשנה עשרה לתלמוד ואחד להוראה ע"כ. וז"ש לשכנו תדרשו רבים דורשים להשראת השכינה אבל רק אחד זוכה לזה היינו יחידים.

אתם ובתיכם אשר ברכך ד"א. וברש"י לפי הברכה הבא, והוא בספרי כאן. ולכאורה מנ"ל דרשא זו ודלמא כפשטו כמ"ש בכל מקום. ונראה, דדייק מדכתב כל הפסוק בלשון רבים, ומסיים בלשון יחיד אשר ברכך, דלכאורה הו"ל אשר ברככם וגו', משמע דכל אחד ואחד חייב להביא לפי עשרו ואין בזה שיעור אחד לכלל.

לא תעשון ככל אשר אנתנו עושים פה היום איש כל הישר בעיניו. למה נקט 'עניינים' דייקא, היה יכול לומר איש ככל העולה על לבו, וי"ל והבאת שמה קאי על משכן שילה וכן שמה"ה בגימ' שיל"ה, הנה בזמן משכן שילה היה אסור לאכול קדשים קלים אלא ככל הרואה בעיניו את המושכן

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. צ"ב למה כלל יחד ברכה וקללה הו"ל את הברכה ואת הקללה וכו"ב. וי"ל עפ"י מ"ש זק"ה בס' אגרא דכלה בשם אלשיך עפ"י המדרש כשברכן ברכן מא' עד ת' מאם בחוקתי עד קוממיות, וכשקללן מו' עד ה' היינו מוואם לא תשמעו עד ביד משה (ויקרא כו טו), ולא עוד אלא שהם מהופכין הוא"ו קודם לה"א (ויק"ר פ"ה א'), וזה שנרמז בכאן א"ת הברכה מא' עד ת', והקללה היינו ו"ה מהופכים להורות חיבת ישראל עכ"ד. ויש להוסיף ע"ז מ"ש שם במדרש ולא עוד אלא שהם מהופכין, כלומר שהקללה ניתנת להיפוך, כידוע בכח הצדיקים לשנות ולהפך צירופי אותיות ועי"ז לבטל גזירות מעל בני", ע"ד ויהפוך ד"א לך את הקללה לברכה (להלן גג ו). נמצא שאפשר להפוך הקללה לברכה באותן אותיות רק בסדר אחר, וז"ש ולא עוד אלא שהם מהופכין, וז"ש כאן ברכה וקללה בחדא מחתא פ"י קללות כאלה שניתן להפכן ברגע חדא לברכה.

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. צ"ב מהו אמרו 'היום' הלא לא היום ניתנו להם כל אלו, וי"ל דהתנינה היא 'היום' פ' זה שמחדש ה"ת עליו בכל עת יום חדש, זו היא הברכה דבכל יום יוכל אדם לשוב בתשובה ולקבל עליו עול תורה ומצוות כמו"ש (ויק"ר ש"ט וטו רעב) בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וכן היום אם בקולו תשמעו (תהלים צג ז) ועוד כיו"ב, הנה זו היא ברכה גדולה ובלבד אשר תשמעון שאל"כ הוי כל יום קללתו מרובה מחיבתו וכו'.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ובהגות יוב"ע ברכתא וחילופה. והקשו עליו שאין זה תרגום פירוש המלות. וי"ל דהנה להלן ב' כי תבא אצל הברכות והקללות שאמרו הלויים בהר עיבל אמרו חז"ל בגמ' (פסטה לב) הובא בפירש"י הפכו לויים פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה וכו' ואח"כ חזרו והפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה וכו'. והקשו ע"ז למה הוצרכו להפוך פניהם

כמה טעמים בחו"ל ומפרשים עיי"ש. ובספר דברי שאול (פרשת ויקרא עה"פ ונפש כי תחטא) כתב דהנה יש באדם רב"ח אשרו אברים גידין כנגד רמ"ח נפש ונפש"ל, נמצא כל אבר מכוון כנגד מ"ע הדיינו שאותו אבר ממונה ע"ז ומחזק כוח שיקים אותו מ"ע השי"ך לו, וכן כל גיד ממונה לחזקו ולהפרישו מאיסור מ"ע השי"ך לו, במא"ל באיסור אכילת דם. ויכל אותו גיד לחזקו כנגד אכילת דם כיון שהגיד עצמו כל כולו דם ואין יוכל להתנגד אל עצמו ע"כ יש לו לאדם להתחזק בעצמו בלא סיוע מצד אבריו שלא לעבור על איסור דם וז"ש רק חזק בלתי אכילת הדם ע"כ. והקשה ב"ר הרה"ק ר' אברהם שמואל הי"ד דהלא האיסור אינו אלא דם בהמה וכו' והגיד הוא דם אדם והוא עצמו לא נאסר מה"ת, וא"כ שפיר יוכל הגיד לסייע באיסור אכילת דם בהמה, ויש ליישב דמ"מ מין דם אחד הוא, וצ"ע.

לא תאכל הנפש עם הבשר. כשאדם אוכל

בשר צריך זריזות שלא יאכל גם את נפשו הרוחנית עם הבשר, פ"י לא יטרוף נפשו ויתגשם ע"י אכילת בשר, אלא יאכל כהלכה עם פ"י מדות דרך ארץ.

שמור ושמעת. פירש"י שמור זה משנה ואם

שנית אפשר ששמעתו ותקיים. והקשה באוה"ח דהרי השמיעה קודם והוא היה לימור שמעו שמוע. ודרי לומר בפשיטות דשמיעה היינו הבנה כמו כי שומע יוסף (בראשית מב ט), והנה אי אפשר להבין עומק דברי תורה בשמיעה לחוד ולא צריך שינון וחזרה ואחר כך יגיע לענוה, וזה שאמר שמור ושמעת, שמור זה משנה ואחר כך ששמע תבין ותקיים.

לא תספ עליו ולא תנרע ממנו. פירש"י

המשה טטפות בתפילין ה' מינין בלולב ד' ברכות בברכת כהנים. וכן לעיל בפ' ואתחנן (ד א) עה"פ לא תספ על הדבר פירש כגון ה' פרישית בתפילין ה' מינין בלולב וז' ציצית. ב"ל למה נקט דייקא מצות אלו וכן מנין ג' וד', למה נקט מצוות אחרות כגון ח' ימים בחג המצות ט' ימים בארץ העובדות ו' יום לספירת העומר וכו', ועוד יש להבין דלכאורה למה זה ירצה אדם להוסיף על מצות ד' ולשנות מהכתוב בתורה.

וה"ל בדרך שמוע ע"כ. מה שכתב זק"ק רבינו צבי מזידיטשער בספרו סוד מרע עשה טוב (פ"ד אות ט"ז) דאפילו הצדיקים העוסקים ביחודים עליונים אעפ"כ לא יזיוו וזו כל שהוא מדין תורה והלכה וכו' עיי"ש. והנה כל עבודתו במעשה המצות הוא להשיב אתוון לדעתו"ה למקומה, והוא תשובה"ה תשוב וכו', וז"ש ה' פרישית ה' מינין וכו' כלומר שרועה להוסיף במעשי המצות מד' לה' כדי להשיב אותה' ולחדש שם הויה"ה בבולאות, וזה שאמרה תורה לא תוסיפו אעפ"כ שכונתו לשם שמים מ"מ אין לשנות מצוות התורה.

אחרי ד"א תלכו ואותו תיראו וכו'. נרמזו

כאן ד' מדות. אחרי ד"א תלכו רמז למדת חסד כמ"ש חז"ל (סוטה ד') מה הוא גומל חסדים וכו', ואותו תיראו גבורה, ואת מצותיו תשמרו פחדים וכו', תורת משה היינו משה מדת ת"ת שרש תורה שבכתב כנועד, ובקולו תשמעו פירש"י בקול הנביאים והיינו נצח כי משם יניקת הנביאים בחי' משה אבי הנביאים, ואתו תעבדו חוד מדותיו של אחרון עבודת מוקדש, ובו תדבקו יסוד מלכות שהמה דבקים והבין.

או אשיתן. פירש"י וכן ומחיק הארץ מיסוד

התקוע בארץ. ו"ל רמז דמאחר שהוא נמשך אחר אשתו ושומע לה לעבוד ע"ז אות הוא כי בחי' יסוד' תקוע בארץ למטה ר"ל. וכמו שמצינו בפ' בלק גבי בנות מואב וישל ישראל בשו"ה ואמרו חז"ל (סנהדרין ק) אמר לה השמיעה כי הוציאה יראתה מתוך חיקה אמרה לו עבד לזה וכו' ולא שמוע אלא שמיניתה עד שתכפר בתורת משה רבך וכו', נמצא ע"י פגם היסוד

נעשה כופר בתורת משה, וזה שנרמז כאן או אשת חיקך וגו' ולכה ונעבדה אליהם אחרים וד"ל.

וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו וגו'. בס' מאור ושמש פ"י הכונה על חודש אלול הנקרא דר"ך כידוע דבחדש אלול שם הויה"ה דס"ג ושם אחי"ה בדר"ך יוד"ן ג"י קס"א ששהיה בגי' דר"ך מאירים בשם ב"ן, וזהו שכ' (ישעיה מג טז) הנותן ב"ם דר"ך עיי"ש. וי"ל עוד עי"ז וכו' ירבה ממך הדרך פ"י שתכבד ותרבה עליך עבודת חודש אלול ולא תוכל לעשותה כדבעי להשלים תיקון השנה כראוי, אזי העצה שירבה בנתינת צדקה כמ"ש (דניאל ד כד) וחסרך בצדקה פרוק, וזהו ונתתה הכסף היינו ממון לצדקה.

לא תאמין את לבבך ולא תקפץ את ירך.

לכאורה הוא כפל לשון, י"ל בדרך צחות רמז לדרך נתינת צדקה, שלא יטה עד קצה הגבול לכאן או לכאן, לא יהיה קמצן ויאמץ לבו יותר מדאי, וגם לא יקפץ כהדיוט בידו להכריז יותר מכפי יכלתו כדי להתנאות ואח"כ לא יוכל לשלמו, אלא בדעת ובמתן ידבנו לבו, וזה שאחז"ל בספרי יש לך אדם שהוא פושט ידו וחוזר וקופצה.

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי

בגלל הדבר הזה יברכך ריב לא יחרל אביון מקרב הארץ. ו"ל בזה דהנה להעשירי שלב ב' סיבות טובות שימנעו ממנו לתת צדקה לעני, א' סבור שעובר בזה רצון ד' כיון שנגזר על העני להיות חסר כל א"כ היאך מותר לפרנסו, וכמ"ש בגמ' (ב"ב י) שאל טורנוסרופוס משהל את ע"ז אם אלקים אוהב עניים למה אינו מפרנסם מעל למאה"ד וכו' עיי"ש. ב' העשירי חושש בדבז שנותן לעני הפתחים על הפתחים לחס חסד גורם לו רעה, כי מרגיל עצמו להיות נצרך לבירות ואינו עושה לפרנסת ביתו וזו מדה מנוגה, ע"כ קופץ ידו ממנו ומתכווין לטובתו כדי שילך לעסוק במלאכה ולהריות לחמו בבבדו, וממילא לא יהיו עניים כלל דמכין שיישיבו פניהם ריקם ימשכו ידם מהיות אביונים מחזירי פתחים. אבל האמת אינו כן, כיון דכך הוא רצונו של הקב"ה שיהיו תמיד עניים מצויים כדי שיתקיים בהם מצוות כבודו, וכמו שאמרו רש"י כד' שנגזר בה אנו מדינה של גיהנם שנא' וצדקה תציל נמות, והנותן צדקה גורם לעצמו טובה וברכה לעוה"ב.

וזהו שנתן תתן ואל ירע לבבך, פ"י לא תחשוש שהנך גורם רעה בזה שתתן לו אלא אדרבה, בגלל הדבר הזה יברכך וגו' ותביא על עצמך ברכה, וגם לסיבה הב' לא תחשוש כי לא יועיל שכן לא יחדל אביון מקרב הארץ כי כן רצונו ית' וכנ"ל.

כי פתח תפתח את ירך לו וגו'. מה ענין

פתחת היד דייקא לכאורה בצדקה צריך לפתחת הלב. וי"ל עפ"ש בס' הלקטים להאריז"ל בפרשתנו וז"ל, עוד צריך לכוין מן שנותן הצדקה כדי ליתן שם ההויה"ה בזה האופן, כי הפרושה שנותן לעני היא בסוד י"ל של הויה"ה, וחמש אצבעות הנותן הרי ה' של הויה"ה, וקנה יד סוד הוא"ש של הויה"ה, וחמש אצבעות העני של מקבל, הרי ה' אחרונה של הויה"ה ע"כ. והנה כל זה נעשה כשהנותן פותח את ידו תחילה ונותן הפרושה לעני משא"כ אם העני פותח תחילה ופושט את ידו הרי מהפך את סדר הויה"ה שלא כסדרן, וז"ש פתח תפתח את ירך וכמ"ש חז"ל (תקו"ז ג' ע"ב) אל תקרי ירך אלא יודי"ך, כלומר פתח אתה באות יוד וכו' ואז יהיה צירוף הויה"ה כסדרו.

נתן תתן לו ולא ירע לבבך וכו'. למה כפל

הנתינה נתן נתן, י"ל הכונה הנה יש לו לאדם תירוף להשתמש מתת צדקה לעני באמרו כי קשה עליו

לראות את העני בבזיונו שנטול ממנו פרוטה. והעצה לזה הוא מתן בשר כמ"ש בגמ' שקלים (פ"ה ה"ד) שתי לשכות היו במקדש אחת נקראת לשכת שחאין ופ' בגמ' שם רב יעקב בר אידי וכו' הוון פרנסים והוו יתבין לרבי חמא דינר והוא יתיב ליה לחורנין, משמע שזו דרגת הצדקה היותר מעולה שאינו נותן לעני אלא נותן לאחר ואחר לעני, וכן מובאר ברמב"ם הל' מתנות עניים (פ"ה ה"ח) בסדר מעלת הנותן צדקה. וז"ש נתן נתן פ"י נתינה כפולה, נתן לאחר והוא יתן לעני במתנה.

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי

בגלל הדבר הזה יברכך וגו'. י"ל דהנה אמרו בגמ' (פסחים ה) האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, ופירשו בספרים (מואב דבב"י מהר"ל בשם הגה"ק מהר"ם בנעט) מאי צדיק גמור הרי הוא צדיק גמור הרי הוא צדקה שלא לשמה, אך הענין דזה הנותן באמת אינו נותן בשביל חולה אלא להיטיב עם העני הנצרך, אך כדי שלא לביישו אומר כן, כי העני מסרב לקבל מתנת חנם מחמת הבושת לכן אומר לו הרי בני חולה ולבי רע עלי מדאגה ע"כ הריני נותן לך סלע זה בשביל שיחיה בני, וזה נקרא צדיק גמור שנותן מדתו לתת לעני באופן שלא יבוש ויכלם ושכרו שנתן ע"כ. וז"ש נתן נתן לו ולא ירע לבבך פ"י באמת אין לבך רע עליך כלל, רק תאמר לו כן כדי להפסיק דעתו, ובגלל הדבר, היינו הדיבור הזה, יברכך ד' אלקיך כי היא בחי' צדיק גמור וצדקה גמורה.

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו. הנה

יש ג' מדות בנותני צדקה כמ"ש דעת זקנים מבעה"ת פ"י תרומה (נה א) רמז בפ' זהב כסף ונחושת עיי"ש, וב' שמיני נותן בזהב ובכסף וטוב לבב, סופו שנוקק לתת עבור חולת בנות ר"ל. ובזה"ל הכתוב נתון נתון לו ולא ירע לבבך בתתך לו (דברים טו), פ"י נתן בשמחה בעודך בריא ולא חוזקק לתת בשעת סכנה מתוך צרה כשיחיה לבך רע עליך.

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו. פ"י

נתן לו מחמת קיום מצות ד' ולא מחמת שילבך רע עליך מתוך רחמנות בראותך דל ואביון, כי זו עיקר כונת המצוה לעשות רצון ד' ובגלל הדבר הזה יברכך וגו'.

והיית אך שמח. ובגמ' (סוכה מה). לרבות

לילי יא"ט האחרון. תמוה הדבר אכין ורקין מעשיתין ואין נדרוש מתבית אך לרבות, וי"ל בדרך רמז הכונה גם בהיות האדם בבחי' אך ע"ד הכתוב וישאר אך נח פירש"י בשם מ"ר גונח וכואב וכו', אעפ"כ עבדו את ד' בשמחה כתיב, אפי' כשאתה בבחי' עכ"ז והיית והיית אך שמח, וזהו לרבות לילי יא"ט, רמז ללילה שהוא בחי' לילה ואפילה, גם אז ישמח ישראל בעושייו וכל יהיה עצב עמו.

שלוש פעמים בשנה וכו' איש כמתנת ידו

בברכת ד' אלקיך אשר נתן לך. י"ל הנה צירוף דחודש אלול יוצא מסי"ת הפסוק וצדקה"ה תהיה"ה ללו" כ"ה, ההו"ה, הוא הצירוף היחיד מכל י"ב צדופי הויה"ה שהאותיות בדרך מופתו והוקלו, והנה בצדקה דרכו של איש הנותן בעין יפה שבכל פעם שנותן מוסיף על נתינתו. וכבר הובא אצלנו (פ"י אמור ע"י ע"ט) מ"ש בספר משנת העתים עה"פ שלש פעמים בשנה וכו' דכל רגל המצוה שפעם קדושה וברכה על הזמן הממון לו, פסח משפיע לב' חדשים ניסן אייר, שבועות משפיע לד' חדשים סיון תמוז אב אלול, סוכות משפיע לד' חדשים מתשרי עד אדר, ועד"ז הנה ג' בשלשה פסוקי ברכת כהנים, יברכך ד' ויברכך וכו' בכל פסוק יש שם הויה"ה הממשיך שפע ליתומות הסמכות לו בפסוק ראשון ב' תיבות ובפסוק שני ד' תיבות חוץ מן

דברי התעוררות לחודש אלול מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, והקללה אם לא תשמעו וכו' וסרתם מן הדרך. הנה נודע מה שכתב זק"ה בספר **אגרא דפרקא** (אות מג) דהשם ר"ה הוא אחד מ"ב שמות היוצאים מפרסוקי ויסע ויבוא ויט בפר' בשלה ומסוגל למי שתועה בדרך למצוא הדרך הישרה, והנה בחודש אלול הכל חפצים לשוב בתשובה ולתקן את אשר חשבו, אבל לאו כל אדם יודע היאך לתקן והיכן פגם ונסתת ממנו דרך הישר, ע"כ השי"ת חונן דעת ע"י השם ר"ה שיוכל למצוא הדרך לשוב בתשובה ולתקן את אשר לא טוב עשה, ע"כ.

והנה זק"ה בספר **מראה יחזקאל** (דרשות לר"ה ושבת שובה) הזהיר על שיש אנשים אשר רק בחודש אלול מטיבים מעשיהם ואח"כ שוב חוזרים לסורם וחוזר חלילה וכו' עיי"ש. והנה לפי"ז מי שאינו ממשיך במעשיו הטובים אחר חודש אלול הרי שחודש אלול נתפך לו לקללה ולא לברכה ח"ו. וידוע מה שכתבו בספרה"ק עמ"ש במתני"א (ר"ה פ"א) באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, דמי שנזכר רק בא' באלול שקרב ר"ה יום הדין הרי זה מעשה בהמה כלה דעת אדם לו, אלא צריך להיות עניני צופיות כל השנה כולה על יום הדין ולא רק בחודש אלול.

וז"ש ראה אנכי נותן לפניכם היום, היום"ם בגימ' אל"ל (חסד), פי' השי"ת נותן לנו בחודש אלול את השם ר"ה כדי שנוכל למצוא הדרך הישר לתקן מעשיו, ברם, יש בזה ברכה וקללה, אם הברכה אשר תשמעון, שמעו והתי נפשכם, והקללה אם לא תשמעו וכו' וסרתם מן הדרך" הרי חודש אלול הנקרא דרך כנודע מהכנות ששם ס"ג קס"א הו"ה אהיה במיליוני העולים כמספר דר"ך מאירים בשם ב"ן מספר ב"ם, וזהו הנותן ב"ם דר"ך. וז"ש וסרתם מן הדרך פי' אחר חודש אלול סרו מזה מכל מה שקבלו עליהם בימי התשובה אזי נתתפך להם ח"ו להיפך הברכה, ה"ת יעזרו ויחזירו בתשובה שלימה לפניו.

השם הו"ה ובפסוק השלישי ו' תיבות, והיינו בכל פסוק שם הו"ה משפיע ברכה לשאר התיבות המצופות. וז"ש שלש פעמים בשנה וכו' בכרכת ד"א אשר נתן לך פי' כמו בברכת כהנים ברכת הו"ה כן הדבר בשלש רגלים ע"ד הג"ל עכ"ד בקצרה. והנה גם שם הוא מוסיף והולך ב' ד' ו', וז"ש איש כמתנת ידו פי' כמו שאיש הנותן בעין יפה בכל פעם מוסיף והולך כן הוא ברכת ד' אלקין וכן גם רגלים בכל פעם מוסיף והולך מעליו בקודש, וז"ש ובצדקה תהיה כלו כי הרמז דבחודש אלול יושפע לנו משם הו"ה בחינת הוספה מיום ליום כדרך הצדקה כן תהיה גם לנו.

פרקי אבות

עומדים צופים ומשתחווים רווחים (פ"ה מ"ה).
עפ"י מאמר החכם דלשני אוהבים יש די מקום על חודו פתח שכן אבל לשני שונאים יש סביק כל חיל דעלמא. וז"ש עומדים צופים, פי' אם כל אחד עומד על דעתו ואינו מוותר מאומה אזי צופים, אבל אם משתחווים ונוחים זה לזה נעשה רווח ומקום לכולם.

ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים (שם). לכאורה היה לו לומר צר לי המקום ללון בירושלים, ולא בלשון עתיד שאלין. י"ל פירוש דקודם שעלה לירושלים לא פטר עצמו מעליה להרגל באמתלא שלא יחל לו מקום ללון, אלא על כולו בשמחה ולא נתנו דעתנו ע"ז כלל, ובזכות זה אירע נס ונעשה מקום מרווח לכולם.

תורתן של אבות דברי תורה מרבתינו הקדושים וזע"א

למה נקראו הימים טובים בשם רגלים ונ"ל עפ"מ"ש אבות פ"א על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועבודה ומצוות חסדים והוא רגלים מורים ג"כ לאלה ג' העמודים פסח כנגד עמוד העבודה שכל עסקנו באכילה ושתייה הוא רק לעבודתו ית' כמ"ש בעבור זה עשה ה' כו' זה ג' עמודי אבות, ונ"ל בעבור י"ב מצוות שאנחנו עוסקים בליל פסח הוציאנו ממצרים חג השבועות והוא כנגד גמילות חסדים באספק מוגרן וצונו על מתנות עניים ע"ש וגם האבות הקדושים רומזים לאלה העמודים אברהם עמוד גמ"ח יצחק עמוד עבודה ויעקב מוכרח האבות איש תם וישב אהלים אהלי תורה עמוד התורה והגם שכל אחד מהאבות הק' קיים כל הג' דברים וכן בכל אחד מהג' רגלים צריכים לקיים כל הג' העמודים מ"מ השורש והעיקר לכל אחד הוא כנ"ל ורגלים הם רגלים ממש לסמוך העולם עליהם שלא יתמוטט וזה שאמר שלש רגלים תחול לי בשנה תחול הוא בשרון ממונה דהיינו אותם הג' רגלים יתמונ את אשר הבא לקיים העולם תחול לי בשנה מראשית ועד אחרית והחוט המושלל לא במהרה ינתק (שארית יעקב)

חודש אלול

צירוף דחדש אלול יוצא מס"ת וצדקיה תהיה לנ"ו כ"י (משנת חסידים מסכת אלול) כי אז מתחיל תקיעת שופר ממנהג חכמים כמבואר בטוש"ע א"ח, ומבואר בזהר במקומות אין מספר אשר השופר כלול מאש מים רוח ומוציא קול, ועיין בזהר תולדות קמ"א ע"ב, ואתה תמצא א"ש מ"ם ור"ח קו"ל גימ' תשמ"א כמספר וצדק"ה תהיה לנ"ו כ"י. (בני שלושם)

אז תשמה בתולה במחול וכו' (ירמיה לא יב). שמעתי מאת שאר בשרי הרב החסיד הקדוש מוהר"ר אלעזר זצ"ל מ"כ בלעזנסק, אז תשמה בתולה (היינו בחדש אלול אשר מזול בתולה, הנה תשמה) במחול (שמיחול הש"י ענותיהם של ישראל) עכ"ד, והנה סיימתי פירוש הפסוק לפי"ז בחורים וזקנים יחדיו, וזקנים היינו אותן שהיו צדיקים מעיקרם, בחורים היינו הבעלי תשובות דהוו כבירה חדשה כאילו נולדו מחדש, כולם יהיו יחדיו, שגם הבעלי תשובה יהיה מדריגתן כמדריגת הצדיקים שלא טעמו טעם חטא (ולפעמים תגדל מעלתן כמסארי"ל ברכות לד:). (בני ישעיהו)

אלול. י"ל רמז בתורה שהוא חודש של תשובה, כי בפרשת חוקת במלחמת סיוון פסוק (במדבר כא כז) על כי אמרו המושלים בארץ חשבון חז"ל דרשו (ב"ב עה ב"ב) המושלים אלו המושלים ביצרם בואו ונחשוב חשבוננו של עולם הפסד מצוה ננגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, ועי' במדרש פר' חקת (במ"י ט לג) מלחמת סיוון עשו באלול וקטן את הרגל בתשרי ואחר הרגל מלחמת עוג. (תפוחי חיים)

ל'הם ו'לשמש אי' ל'ירח (דברים יז א) ר"ת אלול. היינו ע"ל דלאי מה שהוא ברור כשמש ובין על הספק כלילת הממונז בירח יש לשוב באלול. (שם)

השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה. בדרך רמז ללמד דעת לאדם בכל מקום ובכל זמן, יתפרש עלתין מלשון ועולתה תקפץ פיה, היינו העושים עמל ואון, והנה כתב הארז"ל כל התורה ומצוות שאדם עושה בעונו רשע אזי נותן ח"ו כח שההיציגים, שהתורה ממוצת שאדם עושה בעונו עשה עם כוחות נפשו, והנה בכוחות נפשו ישנם רשימת העונות וכוחות ההיציגים לא עליו, והנה ע"י התורה ומצוות מעלה אותן ומוסיף כח ח"ו אל ההיציגים, ועצה היעוצה לזה, קודם כל תורה ומצוה להרהר בתשובה כאשר נכתב אצלנו באריכות הדברים בעומק הדין להלכה אכ"מ. וזה ירמזו בפסוק הלוה, השמר לך פן תעלה עולתין, היינו פן תעשה המצוות בעוון רשע, ותעלה עי"ז עולתין היינו העול שעשית (כמש"ל מלשון ועולתה תקפץ פיה), והעצה היעוצה, בכל מקום, שאתה עומד לעשות תורה ומצוות, אשר תראה, תראה להרהר בתשובה, כי אשר"ה הוא תשובה עילאה בינה המאשרינו. (ליקוטי מהר"ג א)

נתן תתן וגו' בכל מעשיך ובכל משלך ידך. הכפל מעשך ומשלך ידך נראה דהתורה"ק מלמד אותנו שלא לדקדק למי נתון רק לכל מי שיפשוט ידו אף למי שאינו יודע אם זך וישר הוא ובגלל הדבר הזה לא ידקדקו אחריו ויתברך בברכה מרובה אף אם מעשיו אינם רצויים וזהו בכל מעשך שתעשה בעניני המצוות יברכך השם (שמועה טובה)

כי לא יחדל האבינון כו' ע"כ אנכי מצוך לאמר כו'. צריך להבין מלת לאמר שהוא מיותר, גם ה' הנתנית טעם למצוה זו, ועוד מה שהקשו בגמ' הא כתיב כי לא יהיה בך אבינון כו' ויתירין כאן בעושיין רצונו של מקום כו' קשה הא אמרו במ"א כתיב ונפש נענה תשביע כו' וכתבי וענינים מרודים כו' כאן באין עושיין רצונו של מקום הא בעושיין רצונו של מקום אין עני כלל, ונ"ל בדרך הלצה דמבואר בגמ' ובזה"ק (דמ"ק ד"א) כמה מעשיות דעניי שהוא דרוגת נאמדות ליה קוב"ה להנצל מסכנה העתידה לבא, וא"כ לעולם צריך להיות עני שיזון על ידו, אמנם דבר זה יוכל להתקן שלא יצטרך להיות עני והיינו שכל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה, וא"כ כשילמוד פרשת הצדקה שמקבל עליו לקיימה כשתבא פרשת מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה ויהיה ניצל מכל הסכנות, והיינו רק כשעושים רצונו של מקום שאין העני צריך להיות בעולם רק בשביל לזכות את ישראל, אבל בשאין עושיין רצונו של מקום צריך העני להיות בשביל עצמו לכפר עוונותיו או לכונו אחרת ורמ"ז שייכים כל המצוות של נתינת צדקה וממ"ש בגמ' (ב"ב י). אם הקב"ה אוהב את העני וכו' משא"כ כשכולם זכאין וכמ"ש באלשיך ע"פ כי ימוך אחיק כו', וזהו שאמר הכתוב כי לא יחדל האבינון מקרב הארץ פי' אפילו כשתעשה רצונו של מקום מ"מ פעמים שיצטרך להיות עני בעולם לזכות בו, ע"כ אני מצוך 'לאמר' פתוח תפתח פירוש שתאמר פרשת פתוח תפתח וללמוד פרשת הצדקה ולא יצטרך להיות עני בשבילך כנ"ל. (מראה יחזקאל)

שלש רגלים תחול לי בשנה צריך להבין

